

ترجمه و تنظیم: فرانک عبدی

پروفسور پیترو دیویس اقتصاددان و معاون مدیر کل شرکت نفتی BP Amoco در تاریخ ۱۸ اسفندماه سال گذشته در مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی سخنرانی نمود. وی رئیس بخش اقتصادی شرکت BP Amoco است و از سال ۱۹۸۵ همکاری خود را با این شرکت شروع کرده است. وی بررسی و تجزیه و تحلیل وضعیت انرژی جهانی، بررسی مسایل اقتصاد کلان و شرایط تجارت را به عهده دارد. وی هم‌چنین عضو تیم مشارکت‌های استراتژیک BP Amoco می‌باشد. پروفسور دیویس همچنین مسئولیت نشر و انتشار بولتن، بررسی‌های آماری شرکت BP را، که آمار و ارقام وضعیت انرژی جهانی را نشان می‌دهد، به عهده دارد. وی همچنین در آمار و بررسی‌های بازارهای نفت تخصص دارد.

پیترو دیویس از ۸۵-۱۹۷۹ معاون رئیس و اقتصاددان بانک Chase Manhattan در لندن بوده است. از سال ۱۹۷۶ تا ۱۹۷۹ بررسی‌های اقتصاد کشوری در بانک جهانی ایالات متحده را به عهده داشته است. از ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۶ فعالیت‌های تحقیقاتی در دانشگاه Warwick انجام داده است. سال ۱۹۷۴ در بخش تحقیقاتی سازمان بودجه کشور سوآزیلند فعالیت می‌کرده و از ۱۹۷۲ تا ۱۹۷۴ بررسی‌های مالی و اقتصادی وزارت دارایی سوآزیلند را به عهده داشته است. وی در حال حاضر استاد دانشگاه داندی انگلستان و رئیس انجمن بین‌المللی اقتصاد انرژی است.

گزارش زیر خلاصه‌ای از سخنرانی پروفسور پیترو دیویس در مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی است:

جهان وجود دارد. که مدت زمانی طولانی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرند. اما میزان مصرف و مصرف درست می‌تواند زمان مورد نظر را طولانی‌تر کرده و مشکلات را بطور چشمگیری کاهش دهد.

در بررسی قیمت‌های انرژی می‌توان دریافت عوامل بسیاری بغیر از عرضه در طی دهه ۱۹۹۰ در تغییر قیمت‌ها مؤثر بوده است. بطور مثال می‌توانید به وضعیت قیمت جهانی گاز طبیعی طی این دوره نظری داشته

هم تولید کم نبوده است. بنابراین نه تنها کمبود انرژی و کاهش عرضه وجود نداشته، بلکه بسیار بیشتر از نیاز تولید شده است. در کل ما منابع انرژی بسیاری در اختیار داریم که باید به طوری صحیح مورد استفاده قرار گیرند. باید گفت چگونه مصرف کردن بسیار مهمتر از تولید کردن است.

در مورد زغال‌سنگ که جهان می‌تواند به مدت ۲۵۰ سال این انرژی مصرف کند در مورد سایر انرژی‌ها نیز ذخایر بسیاری در

طی بیست سال گذشته مطالعات بسیاری در خصوص منابع انرژی صورت گرفته که همین امر سبب افزایش سطح اکتشاف نفت و گاز طبیعی شده است. هم‌اکنون رشد چشمگیری در افزایش ذخایر مناطق خارج از اوپک را شاهد هستیم علاوه بر آن سطح تولید غیر اوپک به میزان قابل توجهی افزایش یافته است.

در واقع، غیر اوپک تا آنجا که در توان داشته، تولید کرده است. در مورد گاز طبیعی

باشید. همینطور، قیمت‌های جهانی نفت و تسفیرات حاصله طی چند ماهه اخیر را بررسی کنید. در بررسی بازار الکتریسیته و زغال‌سنگ مشاهده می‌شود که بازار الکتریسیته رشد چشمگیری داشته است. با نگاهی به این دوره زمانی مشخص می‌شود. تولید انرژی رشد و گسترش داشته و عرضه نیز در جهان رشد خود را ادامه داده است. در واقع سعی دارم که عوامل کلیدی دیگری را که سبب ایجاد چنین حالتی شده نشان دهم. در صنعت نفت پیشرفت‌های حاصل شده که سبب گردیده قیمت‌ها و هزینه‌های تولید را کاهش یابد. یعنی تولیدکنندگان در حالیکه سرمایه عظیمی را صرف افزایش و گسترش ظرفیت تولید خود می‌کنند در صدد کاهش هرچه بیشتر هزینه‌ها هستند، در بحث هزینه‌ها باید تمامی مراحل با کنترل و مدیریت خاصی صورت پذیرد. تا بتوان هزینه‌ها را به حداقل رساند. در این بین، نقش

است. پس از آن، رشد تقاضا را شاهد هستیم که تا سال ۱۹۹۸ بویژه در آسیا حاکم بوده است. براساس اطلاعات و ارقام منتشره این رشد در سال ۱۹۹۹ نیز ادامه داشته، اما طی این مدت میزان اکتشاف گاز نفت نیز افزایش داشته است. البته در منطقه آسیا بدلیل بحران اقتصادی شاهد برخی کاهش‌ها هستیم. در برخی مناطق دیگر نیز کاهش مصرف را مشاهده می‌کنیم. بطور مثال در اتحاد جماهیر شوروی سابق میزان مصرف ۱/۳ از حداکثر مصرف کاهش یافته است (طی دهه ۱۹۸۰). اما در حال حاضر مجدداً افزایش ثابتی را در مصرف انرژی شاهد هستیم. در واقع اوضاع اقتصادی و بازارهای انرژی روسیه و دیگر جمهوری‌های تازه استقلال یافته بصورت چرخه‌ای و دوره‌ای درآمده است. میزان و سهم مصرف انرژی اولیه طی دوره زمانی بعد از سال ۱۹۶۵ تسفیرات فراوانی نموده است. مصرف برخی انرژی‌ها

در واقع بازار تبدیل به یک فضای کاملاً رقابتی شده که هرگونه عاملی قدرت دخل و تصرف دارد هر انرژی که از نظر اقتصادی مقرون به صرفه نباشد، هیچ جایگاهی ندارد. لذا احداث سایت‌های تولید برق با مصرف انرژی هسته‌ای مقرون به صرفه و منطقی نیست. البته برخی کشورها (مانند چین، ژاپن و کره) هنوز به این سوخت توجه خاصی دارند، اما حتی در همین کشورها نیز تغییرات چشمگیری روی داده که در مجموع رشد انرژی هسته‌ای در جهان را با کاهش مواجه می‌سازد.

دومین عامل مؤثر در کاهش مصرف انرژی هسته‌ای بسیار گران قیمت بودن این انرژی است. این امر سبب شده تا بسیاری از نیروگاه‌های هسته‌ای تعطیل شوند. در حالیکه مجوز تولید ۲۵ ساله را به‌عنوان مثال در امریکای شمالی دارند. ما می‌بینیم که نیروگاه‌هایی در کانادا و انگلیس راه‌اندازی

رشد عرضه انرژی در جهان تقریباً ۲ درصد در سال پیش‌بینی شده که در این بین رشد گاز طبیعی بسیار سریع‌تر از سایر انرژی‌ها است

مشارکت شرکت‌های بین‌المللی نفتی حائز اهمیت است. چرا که دومین عامل مؤثر در این زمینه، تکنولوژی است که در سال‌های اخیر رشد بسیاری داشته است.

علت دیگر، قوانین زدایی بازارهاست. در حال حاضر در صنعت گاز طبیعی خصوصی‌سازی صنعت بسیار قابل توجه است. اجرای این روند سبب می‌شود که میزان مصرف و وضعیت مصرف‌کنندگان هماهنگ و همراه شود. هم‌چنین باعث می‌شود که بازارها به روی سرمایه‌گذاری گشوده شود.

رشد عرضه انرژی تقریباً ۲ درصد در سال پیش‌بینی شده که در این بین رشد گاز طبیعی بسیار سریع‌تر از سایر انرژی‌هاست. این امر بدلیل افزایش تقاضا برای گاز در بازار انرژی است. در بررسی وضعیت تقاضا و مصرف انرژی، می‌بینیم که یک کاهش تقاضا طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۲ وجود داشته

افزایش و برخی دیگر کاهش یافته است. مثلاً مصرف زغال‌سنگ کاهش یافته و در اروپا و برخی از دیگر مناطق، مصرف زغال‌سنگ تقریباً صفر شده و گاز سهم آنرا در بازار گرفته است. در واقع هم‌اکنون زغال‌سنگ یک سوخت کم‌طرفدار است. این مسئله در تمام جهان صادق است. شاید دلیل عمده چنین مسئله‌ای میزان هزینه و وضعیت آلودگی محیط‌زیست است. بنابراین سوخت مرجع گاز طبیعی است با تغییر نوع انرژی مصرفی و انرژی مرجع، نوع بازارها و سیستم حاکم بر بازار تغییر می‌کند.

در مورد انرژی هسته‌ای، باید گفت که طی دورانی در گذشته انرژی هسته‌ای راه‌حلی برای کمبودهای انرژی جهانی بوده است. اما در حال حاضر مشاهده می‌شود که رشد صنعت انرژی هسته‌ای به صفر رسیده است. دیگر هیچ کشوری انرژی هسته‌ای را به عنوان یک منبع مهم سوخت قلمداد نمی‌کند.

شده‌اند، اما در مرحله عمل آنها نمی‌توانند به کار خود ادامه دهند. لذا در مجموع تعداد کل نیروگاه‌های فعال هسته‌ای کاهش یافته و حتی تعداد نیروگاه‌های تعطیل شده از نیروگاه‌های فعال پیشی گرفته است. در سرتاسر جهان شاهد این کاهش هستیم. البته این انرژی نیز سهم خود را به گاز داده است.

رشد مصرف گاز طبیعی در سرتاسر جهان، غیر از اتحاد جماهیر شوروی سابق ۳/۵ درصد در سال است. این رشد سریع‌ترین رشد در میان سایر انرژی‌هاست. بدلیل برخی تغییرات ساختاری در اتحاد جماهیر شوروی سابق رشد مصرف گاز طبیعی ۲ درصد است. در سال ۱۹۹۳ مصرف گاز در ایالات متحده تأثیر بسزایی در افزایش سهم گاز طبیعی در جهان داشته است. حتی اگر به ۲۰ سال قبل هم برگردیم، گاز سوخت بسیار مهم و مفیدی بوده است. در سطح جهانی مصرف این نوع انرژی از

بازدهی بسیار بالا برخوردار است. به همین دلیل طی این مدت ذخایر اثبات شده گاز بسیار کشف شده است. از همه مهمتر اینکه این سوخت با طبیعت و محیط زیست سازگارتر است و نسبت به سوخت های دیگر کمترین خسارت را به محیط زیست وارد می سازد و در حال حاضر وضعیت محیط زیست و میزان آلودگی هوا مباحث بسیار مهمی هستند که در تمامی کشورهای جهان مورد بحث و بررسی قرار گرفته اند. هم در آمریکا و هم در اروپا، دولت سرمایه گذاری های عظیمی برای حل مشکلات زیست محیطی و انتشار گازهای گلخانه ای و کنترل آنها انجام داده است.

مسئله دیگر بررسی مسایل اقتصادی گاز طبیعی است. از نظر اقتصادی گاز طبیعی سوخت کاملاً ارزانی است. از نظر بازدهی بیش از ۱۶ درصد بازدهی دارد. در حالیکه در دسترس است و قیمت منطقی دارد و در کل

کشور ترکیه در حال حاضر واردکننده LNG است و تعداد بسیاری قراردادهای گازی منعقد کرده است.

در بررسی بخش بالادستی صنعت گاز، با گازهای سرگردان (Stranded gas) مواجه می شویم که سرمایه گذاری بر روی این نوع گاز می تواند فواید بسیاری داشته و در تجارت گاز نقش بسزایی داشته باشد. اما باید دید که این گازهای بسیار فراوان را چگونه می تواند قابل استفاده کرد و از آنها نهایت فایده را برد.

این مسئله حائز اهمیت است که چه مقدار گاز طبیعی مصرف جهان لازم است تا بتوان به حداکثر بازدهی آن دست یافت. وضعیت بازارهای این انرژی و مکانهایی که بیشترین مصرف گاز را دارند نیز حائز اهمیت هستند. بخش آسیای مرکزی بویژه کره و ژاپن از گازهای سرگردان بسیار استفاده می کنند. در اروپا نیز چنین است. در ایالات

محسوب می شود و سریع ترین رشد را در شرایط کنونی دارد.

در بررسی انواع بازارها متوجه می شویم که اختلاف های فراوانی میان بازارهای مختلف وجود دارد. هر بازاری قراردادهای سیستم قیمت گذاری خاصی برای خود دارد. حتی در این بازارها نیز سعی می شود تا موانع از بین رفته و کارها بسیار آسان تر و سریع تر انجام شود. در کل شرایطی برای تولیدکنندگان و شرایطی نیز برای مصرف کنندگان در قراردادهای در نظر گرفته شده است. البته قراردادهای در معرض تغییرات زیادی قرار گرفته اند. قابل توجه آنکه رقابت بسیار شدید و با سرعتی حتی بالاتر از اخبار و رویدادها در پیش است.

در خصوص بازار نفت باید گفت که با بررسی تاریخچه قیمت ها می توان دریافت که قیمت ها تغییرات عمده ای طی مدت زمان نوامبر ۱۹۷۷ تا مارس ۲۰۰۰ داشته است.

وقتی که کشورهای عضو اوپک به سقف تولید خود پایبند نباشند توازن و تعادل عرضه و تقاضا کاملاً از بین می رود و بازار عرضه با مخاطرات جدی روبرو می شود

ارزان ترین سوخت است با نگاهی به وضعیت ایالات متحده متوجه می شویم که در حال حاضر در این کشور بجای سوخت حجیم زغال سنگ که بسیار ارزان نیز هست، هر نیروگاهی طوری طراحی و ساخت شده که از سوخت گاز طبیعی مصرف کند. همینطور در انگلیس و در اروپای مرکزی گاز طبیعی حرف اول را می زند.

برای کمک به این سوخت و صنعت گاز طبیعی باید مقررات زدایی و خصوصی سازی در آن صورت پذیرد. چون اگر گزینه دیگری نیز برای سوخت نیروگاه خود داشته باشد باز هم مصرف گاز طبیعی ترجیح دارد.

مقوله مهم دیگر در این صنعت جهانی شدن است. بازارهای این نوع انرژی باید باز شود و در سطح بین المللی فعالیت کند. در حالیکه قراردادهای خرید و فروش آن نیز کمی متفاوت است. بطوریکه نیازی به عقد قراردادهای طویل المدت ندارد. بطور مثال

متحده حتی بازارهایی برای این نوع گاز وجود دارد و مکزیک، امریکای لاتین، برزیل و آفریقای جنوبی نیز از این گاز مصرف می کنند. البته شاید تقاضای کافی برای چنین گازی وجود نداشته باشد، اما ذخایر بسیاری وجود دارد.

چالش ها و ابعاد مختلف صنعت گاز به گونه ای است که مانع از ادامه روند پیشرفت می شود اما باید با تمامی تدابیر سعی نمود تا رشد سریع جهانی این صنعت ادامه یابد. با ایجاد زیرساخت مناسب و به حداقل رساندن هزینه ها مصرف گازی می بایست گسترش یابد. البته در بحث گاز، مسئله حمل و نقل آن مستلزم انجام تحقیقات گسترده است. در مجموع باید هدف اصلی سریع تر کردن رشد مصرف سوخت گاز طبیعی باشد. چه در روسیه، چه در بازارهای داخلی، منطقه خلیج فارس، در بازارهای اروپا و ایالات متحده، گاز طبیعی مطرح ترین سوخت

طی سال ۱۹۹۷ سه بار قیمت ها با کاهش شدید روبرو شده است. اما آنچه که همه می خواهند بدانند آن است که چه چیز اتفاق خواهد افتاد و وضعیت قیمت ها چه خواهد شد؟ تا سال ۱۹۹۵ عملکرد بازار نفت تقریباً حالت عادی و طبیعی خود را طی کرده است. در سال ۱۹۹۵ پیش بینی شده بود که قیمت ها به ۱۸ دلار برسد و شاید تا ۱۰ سال بعد نیز ادامه یابد. اما هم اکنون ۲ تا ۳ درصد افزایش یافته است. حال این سوال پیش می آید که آیا قیمت ها برای مدت زمان ۶ ماه آینده از میزان فعلی فراتر خواهد رفت؟ نه تنها استدلال های اقتصادی از پیش بینی وضعیت آینده قیمت ها عاجز شده، بلکه اقتصاددانان نیز ناتوان از برآورد آینده قیمت ها هستند، چون بازار در اختیار اقتصاددانان نیست، بلکه تحت تأثیر عوامل دیگری است. توضیح در مورد اینکه چرا قیمت ها تا آن میزان کاهش یافته بود نیز از حیطه توانایی اقتصادی خارج است. بازار

دایماً در حال تغییر و نوسان است. البته مبانی و اصولی وجود دارد از جمله آنکه اگر قیمت برای مدت زمان ۶ یا ۱۲ ماه رشد افزایشی داشته باشد، مشکل ساز نیست. کاهش قیمت‌ها نیز غیرمترقبه نیست و امری لازم است. اما نه به میزان سال ۱۹۹۷ و ۱۹۹۸ که تمامی اقتصاددانان و دست‌اندرکاران امر را نگران کرده بود.

شاید بتوان گفت که دو عامل بسیار مهم سبب شده که قیمت‌ها را به چنین وضعیتی برساند، یکی افزایش تولید کشورهای غیراوپک است. که با بکاربردن تکنولوژی، هزینه تولید خود را تا سطح قابل توجهی کاهش داده و از این طریق سود بسیاری بدست آورده‌اند. یا بررسی منابع موجود در دریای شمال می‌توان کاملاً این واقعیت را دریافت.

دومین علت، بازگشت کشور عراق به بازار پس از ۴ تا ۵ سال است که همین امر

اما در مورد اینکه در این ماه‌های اخیر اعضای اوپک چگونه رفتار کرده‌اند، باید گفت که فقط طی همین چند ماه اعضاء به سیستم سهمیه‌بندی پایبند بوده‌اند. اگر این کار از ابتدای امر صورت می‌گرفت، می‌توانست از ایجاد بسیاری مشکلات جلوگیری کند. باید بین سطح تولید و میزان مصرف تعادل وجود داشته باشد تا بازار به تعادل برسد. رشد مصرف باید رشد تولید را ایجاد سازد و هرگونه خلاء میان این دو، سبب ایجاد مشکلات بسیاری می‌شود.

در سال ۲۰۰۰ فضای رشد بسیاری برای اعضاء اوپک وجود دارد. پیش‌بینی شده که رشد تقاضا در سال ۲۰۰۰ برابر $1/6 +$ میلیون بشکه در روز باشد. در حالیکه برای غیراوپک $1/1 +$ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی شده است.

در مجموع در بررسی بازارهای نفت می‌توان دریافت که بازارها بسیار فشرده

از سالیان بسیار دور پیل‌های سوختی (fuel cell) از جمله انرژی‌های نوینی بوده که مورد مصرف قرار گرفته و جای رشد بسیاری را نیز در آینده دارد. بطوریکه این سوخت تا سال ۲۰۲۰ می‌تواند رشد چشمگیری داشته باشد. اگر این اتفاق بیفتد، وضعیت اوپک کاملاً تغییر می‌کند. هم‌اکنون در کانادا در اتوبوس‌ها از این سوخت استفاده می‌شود. اگر در ماشین‌آلات موتوری از پیل‌های سوختی استفاده شود، بازار بنزین نیز تغییر می‌کند. رشد و گسترش چنین انرژی‌هایی سرمایه‌گذاری عظیمی را می‌طلبد که البته در سایه پیشرفت‌های تکنولوژیکی حداکثر بازدهی را خواهد داشت و دنیای صنعت را کاملاً متحول خواهد ساخت.

پرسش و پاسخ

● با توجه به آنکه کشور کویت و نظام اقتصادی آن کشور نسبت به نفت حساس است، با

کاهش هزینه تولید، وضعیت رشد بازارها، مسایل زیست‌محیطی، قوانین زدایی، انرژی‌ها و تجهیزات نوین، تکنولوژی و وضعیت عرضه و تقاضا عواملی مهم در بخش انرژی قلمداد می‌شوند

مشکلاتی را در بازار ایجاد کرد و عرضه را به میزان زیادی افزایش داد. در حالیکه تقاضا نه تنها افزایش چندانی نداشت، بلکه در برخی دوره‌های زمانی با کاهش نیز روبرو بود. البته بغیر این دو عامل، عوامل دیگری نیز مؤثر بودند که از جمله آنها افزایش چشمگیر تولید کشورهای اوپک و بالاتر از سهمیه تولید آنها بوده است که ظرفیت تولید و عرضه به بازار را گسترش دادند. همین عوامل سبب شد تا قیمت‌ها به چنین شرایطی برسد. افزایش قیمت نفت با توجه به موارد ذکر شده خیلی تعجب‌آور و شگفت‌انگیز نیست. وقتی کشورهای عضو اوپک به سقف تولید خود پایبند نباشد توازن و تعادل عرضه و تقاضا کاملاً از بین می‌رود. در نتیجه مازاد عرضه ایجاد شده و مخاطرات جدی را به بار می‌آورد. با بررسی تمامی روندها متوجه می‌شویم که افزایش یا کاهش تولید اوپک تأثیر مستقیم بر روی بازار دارد.

هستند. مسایل سیاسی کشور آمریکا تأثیر بسزایی در کلیه سیستم‌های اقتصادی جهان به‌ویژه نفت دارد. چراکه حتی وضعیت بنزین در این کشور در دیگر فرآورده‌های نفتی تأثیر می‌گذارد. در صورت کاهش تولید شاید بتوان به قیمت‌های عادلانه رسید. اما پیش‌بینی شده که در دهه ۲۰۰۰ عواملی سبب رشد در تقاضای انرژی می‌شود. بطوریکه این رشد برای انرژی اولیه $2/2$ درصد در هر سال، برای نفت 2 درصد در هر سال، گاز $2/8$ درصد، زغال‌سنگ $2/2$ درصد، انرژی هسته‌ای $0/6$ درصد و هیدروالکتریک $2/2$ درصد در هر سال پیش‌بینی شده است. پس می‌توان نتیجه گرفت که کاهش هزینه تولید، وضعیت رشد بازارها، مسایل زیست‌محیطی، قوانین زدایی، انرژی‌ها و تجهیزات نوین، تکنولوژی و وضعیت عرضه و تقاضا همه و همه عواملی هستند که بسیار مهم قلمداد می‌شوند.

بازگشت این کشور به بازار آیا وضعیت قیمت‌ها تغییری خواهد کرد؟
- نه، تغییر چندانی نخواهد داشت. چون بازار بسیار فشرده و سخت است و کشور کویت کشور چندان قدرتمندی نیست.
● شما صحبت‌هایی راجع به تقاضا و وضعیت بازارها و ارتباط آنها داشتید، آیا فکر نمی‌کنید که در پشت این قضایا مسایل سیاسی تأثیر می‌گذارند و مسایل ژئوپلیتیکی انرژی بیشتر مطرح است؟
- البته، من معتقدم که تمامی این مسایل در بازار تأثیر بسزایی دارند. اما نمی‌توان غافل بود که میزان تولید تأثیر مستقیم دارد. در حالی که ما در هر حال باید سعی کنیم تأثیر عوامل خارجی را کم کنیم و بازار را نسبت به عوامل خاصی حساس سازیم. اگر بتوانیم اینها را از هم تفکیک کنیم، بازار به حالت تعادل می‌رسد. میزان مصرف و مازاد ایجاد شده سبب ایجاد عدم تعادل بازار می‌شود. البته مسایل ژئوپلیتیکی در تمامی

این مقادیر تأثیر دارند. البته امنیت عرضه بسیار مهم است. چون همین عامل سبب ایجاد تقاضای منطقی می‌شود. واکنش‌های بازار باید بر اساس اصول و مبانی پایه باشد.

● با توجه به منابع موجود در دریای خزر و نقش گاز طبیعی و فراوان بودن آن در این منطقه، دیدگاه شرکت BP درباره خطوط لوله و مسایل و مشکلاتی که در این منطقه وجود دارد چیست؟ در حالیکه بازار این منطقه نیز از رقابت سنگینی برخوردار است؟

- علیرغم تصمیمات اتخاذ شده، شرکت BP کماکان معتقد است که مسیر ایران برای انتقال انرژی بسیار اقتصادی و مقرون به صرفه است. البته بسیاری از این کشورها نیز به این امر واقع و با این قضیه موافق هستند. اما در مورد وضعیت جمهوری‌های تازه استقلال یافته، این خود جای بحث دارد که در این جلسه امکان‌پذیر نیست.

● لطفاً توضیحی در مورد وضعیت ایالات

● وضعیت بازار نفت امریکا به چه شکل است؟

- بازار نفت امریکا بسیار حساس است و این کشور تأثیر بسزایی در تصمیم‌گیری‌های نفتی دارد. به‌عنوان مثال می‌توان نشست ریاض را عنوان کرد که عربستان سعودی، مکزیک و ونزوئلا حضور داشتند. این کشورها چه از نظر سیاسی و چه از نظر اقتصادی وابسته به امریکا هستند. اما بنظر من باید کسی مسایل سیاسی را از مسایل اقتصادی جدا کرده و بین این دو فاصله ایجاد کرد.

در مورد منابع دریای خزر، همانطور که همه مطلع هستید از سال ۱۹۹۰ پس از جدا شدن جمهوری‌های تازه استقلال یافته از یکدیگر، بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی، بویژه شرکت‌های امریکایی علاقه‌مند شدند که در این منطقه اکتشاف کنند. البته با کاهش قیمت‌های نفت عرضه منابع این منطقه با

می‌سازد. به‌عنوان مثال ایالات متحده این اعتقاد را دارد. اما در بررسی کامل اوضاع اقتصادی آنها، متوجه می‌شویم که وضع آنها نه تنها بدتر نشده بلکه بسیار بهبود یافته است. آخرین اعداد و ارقام نشان می‌دهد که رشد اقتصادی امریکا در سه ماهه چهارم سال ۱۹۹۹، ۶/۹ است که این رقم بسیار بالا است. این رقم نشان می‌دهد که اقتصاد این کشور حتی در سایه قیمت‌های بالا رشد خود را داشته است.

بنظر من، قیمت نفت کاملاً اقتصادی است. البته بر این امر نیز واقفم که قیمت نفت تأثیر بسزایی در وضعیت اقتصادی کشورها دارد. در حالیکه مسائل دیگری نیز تأثیر دارند و نفت تنها عامل تأثیرگذار نیست.

● اگر قیمت‌ها به همان قیمت‌های پایین تجربه شده برگردد، اوضاع چگونه می‌شود؟
- اگر قیمت‌ها بازهم تجارب قبلی را تجربه کند، وضعیت شرکت‌ها کاملاً متفاوت

شرکت BP کماکان معتقد است که مسیر ایران برای انتقال انرژی از دریای خزر بسیار اقتصادی و مقرون به صرفه است

می‌شود. وضعیت رقابت نیز تغییر می‌کند. احتمال می‌رود مشکلات بیشتری نسبت به قبل ایجاد شود. قیمت‌ها بسیار محکم و سخت است. تولیدکنندگان نفت هم‌اکنون نقش بسیار مهمی در قبال مصرف‌کنندگان دارند.

● بنظر شما چه زمانی بهترین تکنولوژی‌ها در اختیار همه قرار خواهد گرفت؟

- استفاده از چنین تکنولوژی‌هایی هم‌اکنون بسیار گران است. اما بعدها تکنولوژی بر مسایل سیاسی ترجیح خواهد یافت. البته در پیشرفت‌های تکنولوژی هیچ محدودیتی وجود ندارد. در آینده بسیار نزدیک به این پیشرفت‌ها دست خواهیم یافت و تکنولوژی قدرتمندترین نیرو در جهان می‌شود. شرکت BP تلاش‌های بسیاری در مورد کاهش هزینه‌ها داشته است.

توجه به مشکلات انتقال و انتخاب مسیر خط لوله به بازار به هیچ وجه اقتصادی نبود.

اما در پاسخ به سؤال شما شاید بتوان گفت که ساختار قیمت نفت تغییر کرده، اما باید جلوی بسیاری از تغییرات را گرفت. ما باید در مورد قضیه بازارها بسیار جدی فکر کنیم. چون بخش مهمی است که ارتباط مستقیم با صنعت دارد. باید سعی کنیم بازارها را حتی‌المقدور شفاف سازیم.

● با توجه به سطح قیمت‌ها لطفاً توضیحی در مورد مسایل اقتصادی قیمت‌ها بدهید؟

- دیدگاه‌های مختلفی از سوی کشورهای متعددی در مورد این مسئله مطرح شده است، مثلاً کشورهای گروه هفت G7 بویژه ژاپن معتقد هستند که قیمت نفت اصلاً اقتصادی نیست. از طرف دیگر برخی دیگر کشورها اوضاع فعلی قیمت‌ها را خطرناک‌ترین برای اقتصاد دانسته و معتقدند که این اوضاع صدمات فراوانی به نظام‌های اقتصادی وارد

متحده و تولید در برخی مناطق آن داشته باشد؟
- منابع موجود در این منطقه وابستگی کامل به تکنولوژی نوین دارد و به‌عنوان مثال منابع بسیاری در آب‌های عمیق وجود دارد که بدون استفاده از تکنولوژی حتی نمی‌توان یک بشکه از آنها را استخراج کرد. ولی در مجموع بغیر از کشورهای عضو اوپک در دیگر کشورها نیز منابع زیادی کشف شده است. شاید بتوان گفت که این بازی بین کشورهاست که با هم به رقابت پردازند.

● در مورد تغییرات ساختاری قیمت نفت چه نقطه‌نظری دارید؟
- صنعت نفت به گونه‌ای است که با بازار ارتباط مستقیم دارد. در نتیجه وضعیت قیمت‌ها و چگونگی اصول و مبانی آن می‌تواند روند عملکرد کلی این صنعت را تغییر دهد پس ما باید سعی کنیم که تا حد امکان بازار را و وضعیت قیمت‌ها را شفاف سازیم.